

que upprätthållit ett lika nitiskt svekomanparti. Då dettas tendenser väsentligen måste vara negativa eller, om man så vill, konservativa, men det fennomanska partiet vill reform och en bland de mest djupgående reformer, så är det klart, att strid är oundviklig och måste finnas. Dess enda slut kan vara reformens genomförande. Sålänge studenter vid Finlands universitet i svensk, visserligen dålig vers uttala sin stolthet öfver att tillhöra kämparne mot den finska råheten, icke i mening att främja den finska befolkningens upplysning, utan i akt att bibehålla den svenska styrande klassen vid det sekelgamla monopolet
10 till vetande och makt öfver den finska massan, sålänge är ju samverkan mellan de båda partierna en omöjlighet.

På fennomannernas sida är det den uppenbara reaktionen för ögonblicket, som föranledt bitterhet, utöfver ungdomsfinnets otålighet att icke se reformerna gå med stormsteg. Det fordras ålder och resignation, för att tryggt lita på de 17/20 delarnas framgång, likgiltigt om några decennier tidigare eller senare, och för att tro, att reaktionen, såsom alltid i verlden, påskyndar framgången. Men visst är den här af ökade bitterheten hos reformpartiet, så obehaglig den än må vara, en ingrediens i den framdrifvande kraften.

20 Det är nu på detta rent sociala fält, striden rör sig. Innehar engång pluraliteten den ställning, hvilken nu är minoritetens privilegium, är flertalet af landets skolor öppet för de finska talande, är domstolsspråket i allmänhet finskt och svenskt endast för den fåtaliga rent svenska befolkningens behof, är finskan likaså administrationens officiella språk med undantag för sagda behof, då är Finlands folks nationalitet en fråga, hvilken det tillhör andra nationer att afgöra, och deras utslag är lika litet tvifvelaktigt, som talet om en svensk nationalitet i Finland, ifall någon ännu vill roa sig dermed, är oskyldigt. Ty öfver nationaliteten är verk och gerning, icke prat.

30 Vid afhandlandet af dessa frågor lemnas en vigtig synpunkt ur sigte. Landets folkmängd har redan engång i detta sekel på 50 år stigit med 100 procent. Men tillväxten försiggår icke bland den svenska kustbefolkningen, hvars landamären redan länge saknat odlingsmarker.

I Nyland öfverhufvud är folkmängden stationär, likasom på Åland. På Vasa läns kust har den mera ökats. Men den stora tillväxten faller på de inre och nordliga rent finska landsdelarna. Ju mera odlingen fortgår, desto skarpare skall denna olikhet framträda. Hvad som nu är 3/20 delar, skall efter åtskilliga årtionden vara 3/40 delar. Sättet för nationalitetsfrågans likasom för de sociala stridsfrågornas afgörande beror derföre icke af teorierna utan af sakernas naturliga tvång – såsom
40 det skett hos alla folk. Och i alla menskliga förhållanden måste majoriteten gälla. Men dess andliga berättigande skall bevisa sig i dess konsideration för minoritetens billiga anspråk – en hofsamhet, som minoriteten icke öfvat.

98 POLITISKT.

Morgonbladet n:o 235, 10.X 1876

50

Turkiets försök, att krångla sig undan de europeiska makternas fordran på någon effektiv säkerhet mot dess illbragder i Bosnien, Herzegovina och Bulgarien, har lemnat börsspekulanter och telegramfabrikanter önskad tillfälle att sprida krigsfarhågor. En kollega på platsen har funnit lämpligt sluta sig till denna rörelse – eller låtit förleda

sig att anse krigsryktena för mera än sensationsdikter, hvilket de till vidare äro.

En sak står fast: kejsar Alexander II:s kärlek till freden, mångfaldigt bevisad till Europas fromma. Tidningarna i Sverige hafva trakterat med försäkran, att trekejsarförbundet vore en myt. Ett och annat ryskt blad har nära nog sekunderat dem, emedan furst Bismarck icke funnit för godt, att i någon tidningsartikel sluta sig till ryska folkets vackra och varma deltagande för de misshandlade slaviska kristna. Men då det synes bekräftadt, att ryska diplomatin afstått från yrkandet på de ifrågavarande ländernas fullständiga befrielse från det blodiga Turktyranniet till förmon för blott en administrativ frihet, så är väl häraf klart, att förbundet och dess fredliga syften äro i full kraft. Ty det är gifvet, att autonomins uteslutande är en eftergift åt Österrike-Ungern, som härigenom vunnit – ett uppskof till framtiden, sådant detta rikets hela politiska ställning är.

10

En artikel i »Golos», hvilken vår kollega i hela dess omfång citerat, synes oss hellre vara ett varnande ord till de många, som entusiasmen leder att begära krig, än innebära något krigsförebud. »Golos» hållning har under pågående kris öfverhufvud förändrats. Ett tecken dertill är, att »*Journal de S:t Petersbourg*», sjelf mycket fin och varsam, flitigt öfversätter »Golos» artiklar i den orientaliska frågan.

20

Vi anse oss alltför klena att uppställa något politiskt horoskop för Europa. Men hvar och en, som vill ihågkomma alla de osanna underrättelser, afseende att väcka paniker, med hvilka de utländska tidningarna trakterat, synes oss kunna vara lugn, tills officiela dokumenter tala om krig. Sådana stickas ingalunda under skäppan, såsom med de fredliga underhandlingarna ske måste, tills ett positivt resultat är vunnet. Det anförda franska Petersburgska bladets fortfarande fasta tillit, att ett sådant skall vinnas, är en säkrare spådom, än mången annan.

30

Disraelis ministér har nödtvunget deltagit i makternas yrkande, ja fått taga initiativet till detsamma. Äfven detta är en koncession – ehuru deri väl lärer ingå något misstroende till denna ministér. I hvarje händelse är detta dess steg ett *pater peccavi*. Ty det administrativa oberoendet, om hvilket väl ingen kan veta, hvori det egentligen skall destå, kan dock icke blifva stort annat, än innehållet af Berliner memorandum, genom protesterande mot hvilket Disraeli inledde sin äfventyrarepolitik, som engelska folket nu tvungit honom att förneka. Han gör det nu, sedan han föranledt serbernas och montenegrinernas krig och fått nog af bulgariska mordfester.

40

Oss fagnar det att från början med Kuusamogubbarne hafva, ehuru maktlöst, tagit de svagas och förtrycktas parti. Fagnande är det äfven, att man i Vasa, Åbo och i Tammerfors vågat gifva luft åt sina sympatier för de lidande. Vågat, säga vi, ty oss veterligen har opinionsledaren *ex professo* icke dertill gifvit sitt nådiga bifall. För oss deremot är denna opinionens sjelfständighet en glädjande företeelse. Nu i förbund med ädelt, menskligt deltagande, skall den väl framdeles äfven i rent fosterländska frågor bevisa sig i oafhångighet af en hufvudstadsclique's ledning. Det qvicka svenska bladet »Minerva» skall engång hafva yttrat ungefär: att om svenskarne finge se sin opinionsledare metade i en portgång, skulle de häpna af förvåning. Också var det landsortspressens uppror mot rabulismen i hufvudstadens, som der verkade en så behöflig reform i pressens allmänna hållning. Men oaktadt det numera så berömvärda förhållandet i detta afseende, anse vi, att man här i landet icke är pligtig följa den svenska pressens

50

ledning. Finland har sina egna intressen, hvilka det icke förmår bevaka och främja utan en egen öfvertygelse och egen vilja. Sat sapienti. Minst bör det låta sina berättigade, mänskliga känslor qväfvas af förment politisk vishet. Derföre ära åt Åbo, Vasa och Tammerfors! Må man derstädes utan fruktan för europeiska förvecklingar plocka sitt charpie. De, på hvilkas sår det lägges, skola icke veta, att det gått genom fröknarna X, Y, och Z:s i Finland vackra händer. Men de skola i en lättnadens suck tacka Gud, som rört medmenniskors hjertan att lindra lidanden.

10

99 KRIGSTEATERN. V.

Morgonbladet n:o 237, 12.X 1876

Senare ingångna underrättelser från krigsteatern i Serbien bekräfta riktigheten af vår beskrifning i n:o 223. De stridandes positioner äro i allmänhet ännu desamma, endast att serberna i nya strider fördrifvit turkarna ur några positioner på vestra randen af det område, dessa innehafva. I öfrigt är det icke lätt att veta, hvad numera i krigsberättelserna kallas turkarnas högra och venstra flygel. Antagligen anses de göra front mot norr och icke mot öster, d. v. s. icke mot Moravafloden på linjen Alexinats-Deligrad, mot hvilken alltså deras högra flygel skulle stöta. Den venstra är då den mot bergen stödda, åt vester utsträckt delen af deras styrka, hvilken af Horvatovitsch blifvit tillbakaträngd bortom Gredetine åt söder eller sydost. I deras rygg på vägen åt Nisch hafva nya anfall skett. Buimir, der serberne här gått öfver floden, ligger söderom Alexinats och Teschitsa, mot hvilken ort anfallit rigtats på sagde väg, vid den punkt, om vi icke misstaga oss, der densamma delar sig i strandvägen, som förer till Alexinats och Deligrad, samt vägen i bergstrakten, hvilken leder rakare på Krjuschevats. Hvar denna senare väg råkar den från strandvägen utgående gren, som förbinder Deligrad med Krjushevats, är svårt att säga. Skulle den på Handtkes karta här utsatta orten Chunie vara densamma, som det ofta omtalade Djunitz, hvilken plats serberna befästat, och turkarna förgäfves anfällt, vore det sannolikt här bergvägen utmynnar.

20

30

40

Semlin-telegrammerna hafva varit och äro fortfarande en blandning af lösa rykten och fria dikter. De äro ingalunda serbiska, utan fabriceras af en skara der församlade nyhetsmakare från alla herrans länder. Man kan knappt lita på, att de med rubriken: »Belgrad (officielt)» icke äro understuckna.

Dylika notiser om montenegrinerna komma från Ragusa. Fullt trovärdiga äro följande underrättelser.

50

Mukhtar pascha ryckte från Trebinje till Klobuk, ett turkiskt fäste på montenegrinska gränsen, ett par mil från Trebinje, något längre, om man mäter den ditförande, genom trånga floddalar ledande, i en skarp vinkel gående vägen. Han försökte att här framtränga på Grahovo-platån först öfver byn Grahovats, sedan öfver Saslap, men allt förgäfves. Alla dessa namn återfinnas på Handtkes specialkarta. Furst Nikitas präktiga Peko Vukovitsch sysslade emellertid i Herzegovina, bortåt Gatzko platån. Underrättad om Mukhtars förmättna försök, hastade han tillbaka, icke till Grahovo, utan till vägen emellan Trebinje och Klobuk på turkiskt område. Mukhtar befann sig alltså afskuren. Här träffade honom stilleståndet, som furst Nikita ädelmodigt antagit – på hvems mäktiga tillstyrkan, kan väl förstås.